

สถาบัน THE BEST CENTER

2145/7 ซ.รามคำแหง 43/1 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร.0-2318-6868, 0-2314-1492 โทรสาร 0-2718-6274

www.thebestcenter.com facebook.com/bestcentergroup

คุณภาพทางวิชาการต้องมาที่ 1

คู่มือเตรียมสอบ

นายช่างชลประทานปฏิบัติงาน

กรมชลประทาน

ความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง

หลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขันเพื่อวัดความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง (คะแนนเต็ม 200 คะแนน)

ทดสอบความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในตำแหน่งนายช่างชลประทานปฏิบัติงาน โดยวิธีการสอบข้อเขียน ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการเขียนแบบวิศวกรรม การเขียนแบบวิศวกรรมด้วยคอมพิวเตอร์ การสำรวจทางวิศวกรรม การออกแบบโครงสร้างไม้ โครงสร้างเหล็ก คอนกรีตเสริมเหล็ก และอาคารชลประทานการออกแบบระบบส่งน้ำและระบายน้ำ การประมาณราคา วัสดุทางวิศวกรรมและการทดสอบ การวางแผน และควบคุมงานก่อสร้าง การบริหารจัดการน้ำและหลักอุทกวิทยาเบื้องต้น หลักการชลประทานเบื้องต้น หลักการทางชลศาสตร์เบื้องต้น และกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานชลประทาน การพิจารณาโครงการ การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การจัดหาที่ดินเพื่อการชลประทาน การขออนุญาตใช้พื้นที่ก่อสร้าง

2. ความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้งานออนไลน์ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล และโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์

สนใจสั่งซื้อ หรือสอบถามเพิ่มเติม โทร.081-496-9907

LINE: @thebestcenter

270.-

คู่มือสอบนายช่างชลประทานปฏิบัติงาน กรมชลประทาน

รวบรวมและเรียบเรียงโดย.....

ฝ่ายวิชาการ สถาบัน THE BEST CENTER

ห้ามตัดต่อหรือคัดลอกส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหา

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ราคา 270 บาท

จัดทำและจำหน่ายโดย

The Best Center InterGroup Co., Ltd.

บริษัท เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์ อินเตอร์กรุป จำกัด

บริหารงานโดย ดร.สิงห์ทอง บัวชุมและอาจารย์จันทน์ บัวชุม (วิศวกรผู้ชำนาญ ม.ราม)

เลขที่ 2145/7 ซอยรามคำแหง 43/1 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์ 081-496-9907, 0-2314-1492, 0-2318-6868 โทรสาร 0-2718-6274 line id: @thebestcenter

www.thebestcenter.com หรือ www.facebook.com/bestcentergroup

**คู่มือเตรียมสอบ
นายช่างชลประทานปฏิบัติงาน
กรมชลประทาน**

THE BEST CENTER
เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์

ราคา 270

คำนำ

คู่มือเตรียมสอบสำหรับตำแหน่งนายช่างชลประทานปฏิบัติการ กรมชลประทาน เล่มนี้ ทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการของสถาบันได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือ เล่มนี้ขึ้นมา ภายในเล่มประกอบด้วยทุกส่วนที่กำหนดในการสอบ เจาะข้อสอบทุกส่วน พร้อม คำเฉลยอธิบาย มาจัดทำเป็นหนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความ พร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การ สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็น เล่มได้ พร้อมทั้งนี้คณะผู้จัดทำขอเน้อมรับข้อบกพร่องใดๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความ คิดเห็นจากทุกๆท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

THE BEST CENTER
เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน
ฝ่ายวิชาการ
สถาบัน The Best Center
www.thebestcenter.com

ความรู้เกี่ยวกับกรมชลประทาน

งานชลประทาน เริ่มขึ้นอย่างจริงจังในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการขุดลอกคลองและขุดคลองขึ้นใหม่ในบริเวณทุ่งราบภาคกลางจำนวนมาก ดำเนินการโดยเอกชน คือบริษัทขุดคลองแลคูนาสยาม (Siam Canals, Lands and Irrigation Company) ได้รับพระบรมราชานุญาต เมื่อ พ.ศ. 2431 เริ่มขุดคลองเมื่อ พ.ศ. 2433 มีระยะเวลาดำเนินการ ตามสัมปทาน 25 ปี โครงการประกอบด้วย การก่อสร้างระบบคลอง ในบริเวณพื้นที่ราบฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เขตจังหวัดปทุมธานี ที่เรียกว่า ทุ่งรังสิต โดยขุดคลองสายใหญ่ เชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงไปยังแม่น้ำนครนายก พร้อมกับการสร้างประตูระบายน้ำ สำหรับควบคุมการเก็บกักน้ำเพื่อการเพาะปลูก และสร้างประตูเรือสัญจรเพื่อการคมนาคมขนส่งทางน้ำตลอดทั้งปี

หลังจากที่บริษัทดังกล่าวได้ดำเนินการ มาประมาณ 10 ปี เจ้าพระยาเทเวศวงศ์วิวัฒน์ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ ได้ไปตรวจราชการที่ทุ่งรังสิต เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2442 พบว่า ทุ่งรังสิต จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือด้านการชลประทานเป็นการด่วน จึงนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต จ้างนายช่างชลประทานชาวต่างประเทศ มาศึกษาพิจารณา และแก้ไขเรื่องการให้น้ำในบริเวณทุ่งรังสิตให้ดีขึ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นชอบ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดหาวิศวกรผู้ชำนาญงานด้านการชลประทาน

yahoman ใน พ.ศ. 2445 ได้ว่าจ้าง นายเย โสมัน วันเดอร์ ไฮเด วิศวกรชลประทานชาวฮอลันดา มาดำเนินงานชลประทานในประเทศไทย และทรงแต่งตั้งให้นายเย โสมัน วันเดอร์ ไฮเด เข้ารับราชการ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2445 พร้อมทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง "กรมคลอง" และทรงแต่งตั้ง นายเย โสมัน วันเดอร์ ไฮเด เป็นเจ้ากรมคลองคนแรก เพื่อกำหนดที่ดูแลทำนุบำรุงคลองต่างๆ ไม่ให้ตื้นเขิน

นายเย โสมัน วันเดอร์ ไฮเด ได้ทำรายงานเสนอเห็นควรให้สร้างเขื่อนทดน้ำปิดกั้นแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดชัยนาท ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง "กรมทดน้ำ" ขึ้นแทนกรมคลอง เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2457 และทรงแต่งตั้ง นายอาร์ ซี อาร์ วิลสัน เป็นเจ้ากรมทดน้ำ รวมทั้งจัดสร้างโครงการชลประทาน ป่าสักได้ โครงการสร้างเขื่อนทดน้ำขนาดใหญ่ คือ เขื่อนพระราม 6 ขึ้นที่ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกได้ประมาณ 680,000 ไร่ ซึ่งเป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่แห่งแรกในประเทศไทย

เขื่อนพระรามหก ก่อสร้างด้วยหลักวิชาการ ที่ถูกต้องและทันสมัยตามหลักเทคโนโลยีการพัฒนาแหล่งน้ำสมัยใหม่อย่างแท้จริง และนับจากนั้นเป็นต้นมา ได้เริ่มก่อสร้างโครงการชลประทานกระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศ ทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร และเพื่อการอุปโภค บริโภค งานก่อสร้างโครงการชลประทานได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง เพื่อรองรับการขยายตัวทางการผลิต และความต้องการบริโภคภายในประเทศ

จนในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำริว่า หน้าที่ของกรมทดน้ำ มิได้ปฏิบัติงานอยู่เฉพาะแต่การทดน้ำเพียงอย่างเดียว งานที่กรมทดน้ำปฏิบัติอยู่จริงในขณะนั้นมีทั้งการขุดลอก การทดน้ำ รวมทั้งการส่ง น้ำตามคลองต่าง ๆ อีกทั้งการสูบน้ำเพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อจาก กรมทดน้ำ เป็น กรมชลประทาน เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2470 โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบงานการขุด

คลอง การท่อน้ำ การส่งน้ำ และการสูบน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกอย่างทั่วถึง

ในสมัยรัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงสนพระราชหฤทัยในการศึกษาและพระราชทานแนวพระราชดำริอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการพัฒนาแหล่งน้ำมาตลอด เช่น โครงการอ่างเก็บน้ำเขาเต่า ที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อันเป็น โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งแรกที่ กรมชลประทานก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2506 ซึ่งในรัชกาลของพระองค์ได้ทรงมีพระราชดำริให้กรมชลประทานดำเนินงาน พัฒนาแหล่งน้ำทั่วประเทศมาแล้วประมาณ 2,000 โครงการ

▶ ตราสัญลักษณ์ประจำกรม

เครื่องหมายราชการของกรมชลประทาน

- เป็นเครื่องหมายรูปกลมลาย
- กลางเป็นภาพพระวรุณคือพระขรรค์ประทับยืนอยู่ในซุ้มเรือนแก้ว (หมายถึง อำนาจ บริหาร อันทรงไว้ซึ่งความสุจริต ยุติธรรมและการตัดสินใจแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ) เสด็จสถิตมาบนหลังพญานาค (แสดงว่าสังกัดกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)
- ด้านข้างทั้งสองเป็นภาพพญานาค กำบังพื้นน้ำ (หมายถึงการ ให้น้ำแก่มนุษยชาติ เพื่อใช้ในกิจการต่างๆ ให้เกิดความอุดมสมบูรณ์)
- เบื้องล่างนอกขอบเครื่องหมาย มีอักษรข้อความชื่อ กรมชลประทาน เป็น โค้งรองรับ (ไม่จำกัดสีและขนาด)
- ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดภาพเครื่องหมายราชการ ตามพระราชบัญญัติ เครื่องหมายราชการ พุทธศักราช 2482 (ฉบับที่ 167) ประกาศ ณ วันที่ 30 มีนาคม 2544 ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนที่ 46 หน้า 1 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2544

▶ วิสัยทัศน์

" กรมชลประทานเป็นองค์กรอัจฉริยะ ที่มุ่งสร้างความมั่นคงด้านน้ำ (Water Security) เพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการ ภายในปี 2580"

▶ พันธกิจ

1. พัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุล
2. บริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้เพียงพอ ทั่วถึง และเป็นธรรม
3. ดำเนินการป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำตามภารกิจอย่างเหมาะสม
4. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำ และการบริหารจัดการน้ำ

➤ประเด็นยุทธศาสตร์

1. การพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพลักษณะลุ่มน้ำ (Basin-based Approach)
2. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ ตามวัตถุประสงค์การใช้น้ำ
3. การป้องกันความเสียหายและสนับสนุนการบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำ
4. การเสริมอำนาจประชาชนในระดับพื้นที่ (Empowering) การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในงานบริหารจัดการน้ำชลประทาน (Networking Collaboration Participation)
5. การปรับเปลี่ยนสู่องค์กรอัจฉริยะ (Turnaround to Intelligent Organization)

➤คำนิยาม

WATER for all

Work Smart : เก่งงาน เก่งคิด

Accountability : รับผิดชอบงาน

Teamwork & Networking : ร่วมมือ ร่วมประสาน

Expertise : เชี่ยวชาญงานที่ทำ

Responsiveness : นำประโยชน์สู่ประชาชน

Work Smart : เก่งงาน เก่งคิด

หมายถึง ใช้ความรู้ทางวิชาการ และเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ปรับปรุงกระบวนการอย่างสม่ำเสมอ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างทันการณ์

Accountability : รับผิดชอบงาน

หมายถึง รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พร้อมรับการตรวจสอบ และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้อง

Teamwork & Networking : ร่วมมือ ร่วมประสาน

หมายถึง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างเครือข่ายในการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ เพื่อประโยชน์ในงาน

Expertise : เชี่ยวชาญงานที่ทำ

หมายถึง ศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมความชำนาญในงานที่รับผิดชอบ จนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการ และเทคโนโลยีต่างๆ

Responsiveness : นำประโยชน์สู่ประชาชน

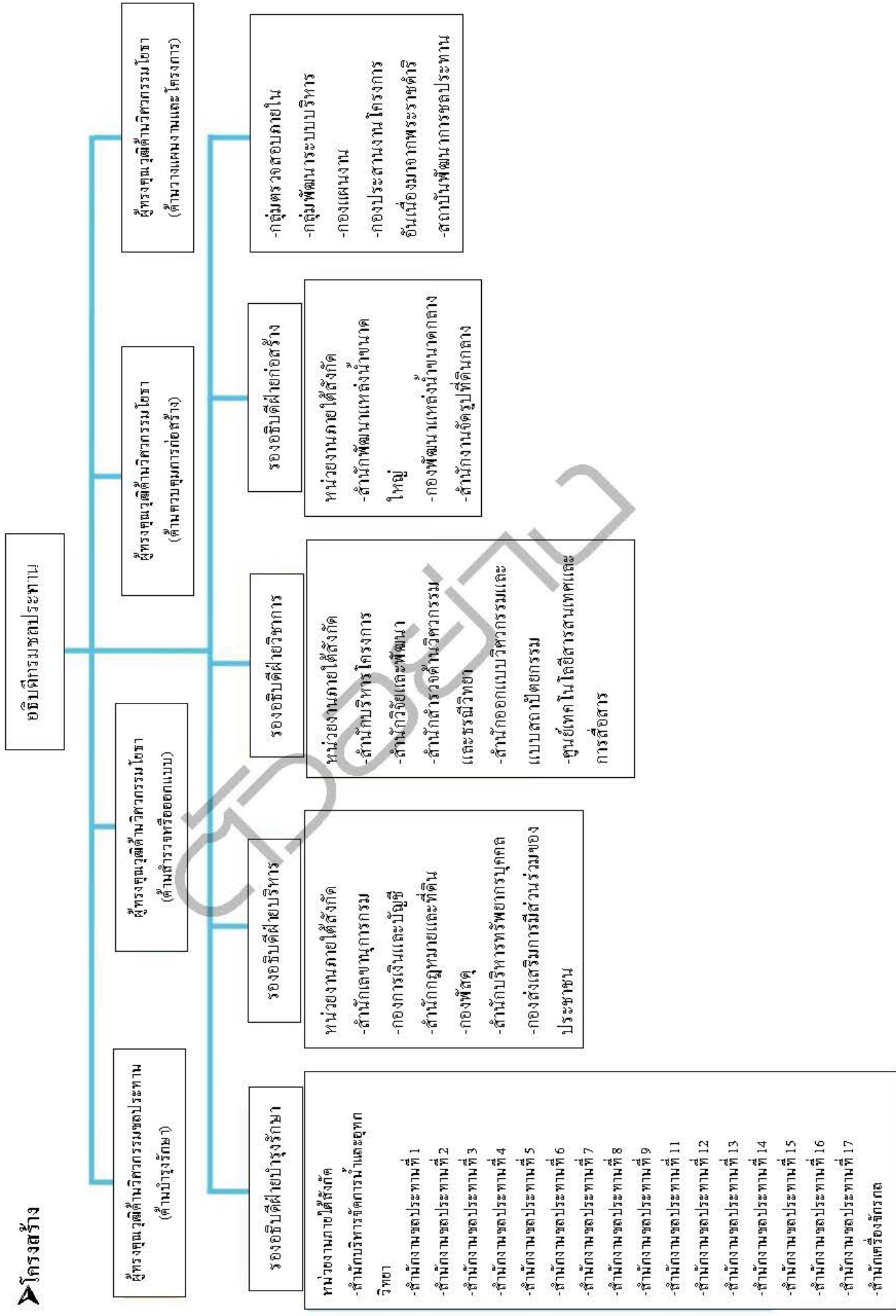
หมายถึง เต็มใจช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ แก้ปัญหา พร้อมให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม

➤วัฒนธรรมกรมชลประทาน

เชี่ยวชาญเรื่องน้ำ ทำงานมีมาตรฐาน บูรณาการเพื่อประชาชน

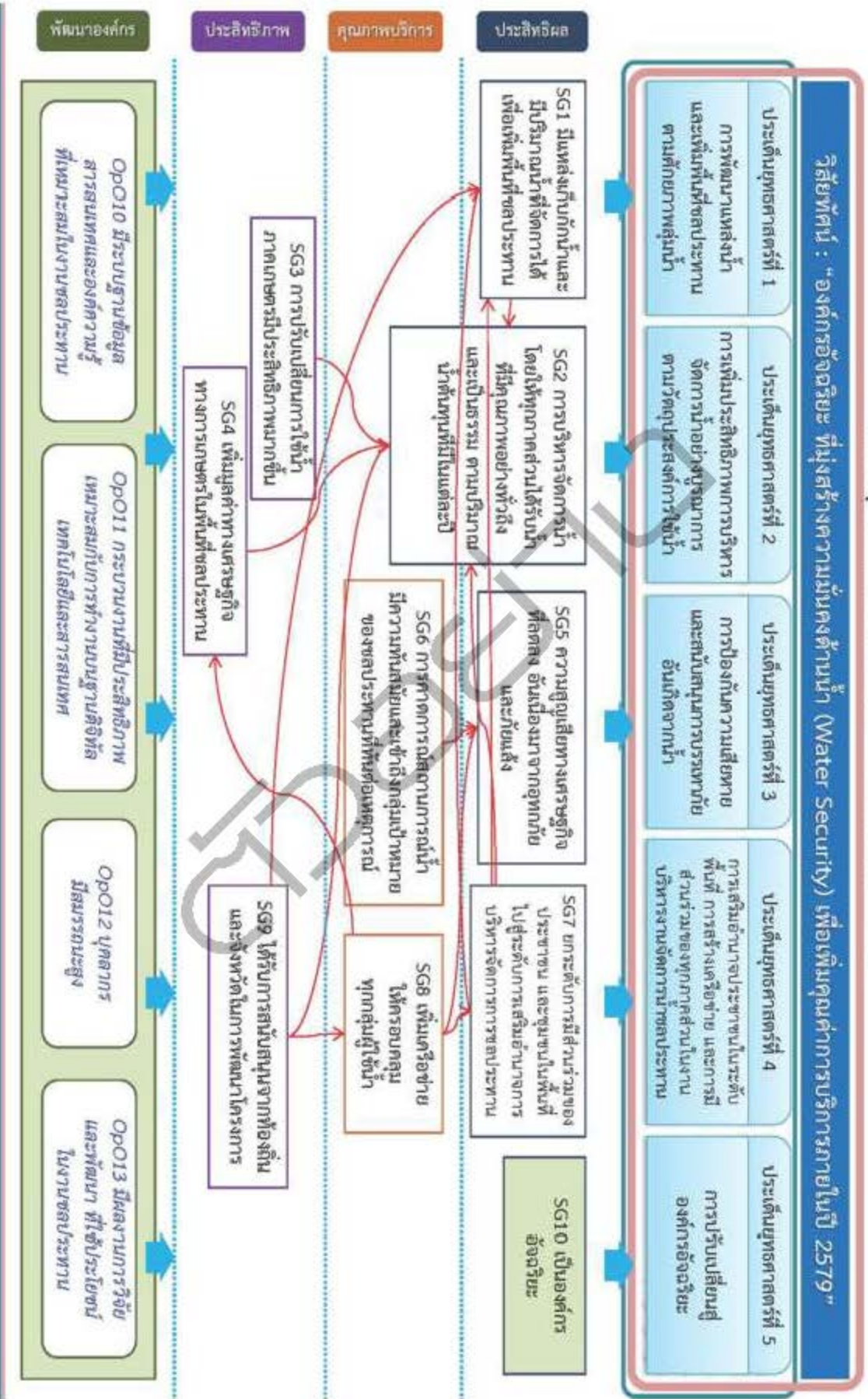
กรมชลประทาน พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ ด้วยความเชี่ยวชาญอย่างมืออาชีพ ปฏิบัติงานด้วยระบบงานมาตรฐานอันทันสมัย ใส่ใจการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคง

➤ โครงสร้าง

แผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2560 - 2564

➤ ผู้บริหาร

นายประพิศ จันทร์มา
อธิบดีกรมชลประทาน
ติดต่อผู้บริหาร

โทร 0-2241-0065, 0-2241-0250

คู่มือช่าง

พระราชบัญญัติ
การชลประทานหลวง
พุทธศักราช ๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

และวันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔)

อาทิตย์ทิพอาภา

ปรีดีพนมยงค์

ตราไว้ ณ วันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรส่งเสริมและควบคุมการชลประทานหลวงให้ดำเนินไป

ด้วยดี

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภา
ผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

ข้อความเบื้องต้น

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการชลประทานหลวงพุทธศักราช
๒๕๖๕”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ห้ามมิให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติรักษาลอง ร.ศ. ๑๒๑ มาใช้สำหรับทางน้ำ
ชลประทานตามความในพระราชบัญญัตินี้

ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้
หรือซึ่งแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การชลประทาน”^๒ หมายความว่า กิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำหรือเพื่อ
กักเก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณสุข โภชนา หรือการ
อุตสาหกรรม และหมายความรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำกับรวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ใน
เขตชลประทานด้วย

^๑ รก.๒๕๖๕/๖๒/๑๖๖/๒๒ กันยายน ๒๕๖๕

^๒ มาตรา ๔ นิยามคำว่า “การชลประทาน” แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๕

“ทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามความในมาตรา ๕ ว่าเป็นทางน้ำชลประทาน

“เขตชลประทาน” หมายความว่า เขตที่ดินที่ทำการเพาะปลูกซึ่งจะได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

“เขตงาน” หมายความว่า เขตที่ดินที่ใช้ในการสร้างและการบำรุงรักษาการชลประทานตามที่เจ้าพนักงานได้แสดงแนวเขตไว้

“ประตูน้ำ” หมายความว่า สิ่งที่สร้างขึ้นในทางน้ำเพื่อให้เรือแพผ่านทางน้ำที่มีระดับต่างกันได้

“ทำนบ” หมายความว่า สิ่งที่สร้างขึ้นในทางน้ำเพื่อกั้นไม่ให้น้ำไหลผ่านหรือข้ามไป

“ฝาย” หมายความว่า สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อทดน้ำในทางน้ำซึ่งจะส่งเข้าสู่เขตชลประทาน โดยให้น้ำที่เหลือจากความต้งการท้นขึ้นแล้วไหลข้ามไปได้

“เขื่อนระบาย” หมายความว่า สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อทดหรือกักน้ำในทางน้ำอันเป็นที่มาแห่งน้ำซึ่งจะส่งเข้าสู่เขตชลประทาน โดยมีช่องปิดเปิดได้

“ประตูระบาย” หมายความว่า สิ่งที่สร้างขึ้นในทางน้ำเพื่อทด กัก กั้น หรือระบายน้ำ ณ ที่อื่นอันมิใช่ที่มาแห่งน้ำซึ่งจะส่งเข้าสู่เขตชลประทาน โดยมีช่องปิดเปิดได้

“ท่อเชื่อม” หมายความว่า สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อให้ น้ำไหลตลอดหรือข้ามสิ่งกีดขวาง “สะพานทางน้ำ” หมายความว่า สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อให้ น้ำไหลข้ามทางน้ำหรือที่ต่ำ

“ปุม” หมายความว่า สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อบังคับน้ำให้ไหลผ่านจากทางน้ำในระดับหนึ่งตกไปสู่ทางน้ำอีกระดับหนึ่ง

“คันคลอง” หมายความว่า มูลดินที่ถมขึ้นเป็นคันยาวไปตามแนวคลอง

“ขานคลอง” หมายความว่า พื้นที่ระหว่างขอบตลิ่งกับเชิงคันคลอง

“พนัง” หมายความว่า สิ่งที่สร้างขึ้นเป็นคันยาวไปตามพื้นดิน เพื่อป้องกันอุทกภัย

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ยของกรมชลประทาน ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชลประทาน และหมายความรวมถึงบุคคลซึ่งอธิบดีได้แต่งตั้งตามความในพระราชบัญญัตินี้ด้วย

“นายช่างชลประทาน” หมายความว่า เจ้าพนักงานผู้เป็นหัวหน้าควบคุมการก่อสร้างหรือการบำรุงรักษาการชลประทาน

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมชลประทาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ทางน้ำชลประทานแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ ประเภท ๑ ทางน้ำที่ใช้ในการส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำเพื่อการชลประทาน

ประเภท ๒ ทางน้ำที่ใช้ในการคมนาคมแต่มีการชลประทานร่วมอยู่ด้วย เฉพาะภายในเขตที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

ประเภท ๓ ทางน้ำที่สงวนไว้ใช้ในการชลประทาน

ประเภท ๔ ทางน้ำอันเป็นอุปกรณ์แก่การชลประทาน

ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทาน และเป็นประเภทใด
มาตรา ๖ นายช่างชลประทานมีอำนาจใช้พื้นที่ดินที่ปราศจากสิ่งปลูกสร้างซึ่งอยู่ในเขตการ
ชลประทานได้เป็นครั้งคราวตามระยะเวลาที่จำเป็นแก่การชลประทาน โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้
ครอบครองที่ดินนั้นทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๗ ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทานนายช่างชลประทานมี
อำนาจที่จะใช้ที่ดินหรือสิ่งของของบุคคลใดๆ ในที่ใกล้เคียงหรือในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายได้เท่าที่จำเป็น แต่ถ้ามี
การเสียหายเกิดขึ้นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๘^๖ รัฐมนตรีมีอำนาจเรียกเก็บค่าชลประทานจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขต
ชลประทานหรือจากผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ไม่ว่าผู้ใช้น้ำจะอยู่ในหรือนอกเขตชลประทาน โดยออกเป็น
กฎกระทรวงกำหนด

(๑) ทางน้ำชลประทานแต่ละสายหรือแต่ละเขตที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน โดยแสดงแผนที่แนว
เขต

(๒) เขตและท้องที่ซึ่งเป็นเขตชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน โดยแสดงแผนที่แนวเขต

(๓) อัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทานหรือ
จากผู้ใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน

(๔) อัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำเพื่อกิจการโรงงาน การประปาหรือกิจการอื่นใน
หรือนอกเขตชลประทาน

(๕) หลักเกณฑ์ระเบียบและวิธีการในการจัดเก็บหรือชำระค่าชลประทานตลอดจนการยกเว้น
ลดหย่อน หรือวิธีการผ่อนชำระค่าชลประทาน

อัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทาน หรือจาก
ผู้ใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน ให้เรียกเก็บได้ไม่เกินไร่ละห้าบาทต่อปี

อัตราค่าชลประทานสำหรับการใช้น้ำเพื่อกิจการโรงงาน การประปา หรือกิจการอื่น ให้เรียกเก็บ
ได้ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละห้าสิบบาทต่อปี

มาตรา ๘ ทวิ^๗ ให้ตั้งทุนหมุนเวียนขึ้นในกรมชลประทาน เรียกว่า ทุนหมุนเวียนเพื่อการ
ชลประทาน

ค่าชลประทานที่เก็บได้ตามมาตรา ๘ ให้นำส่งเข้าบัญชีทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทาน โดยไม่
ต้องนำส่งคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดิน

การใช้จ่ายเงินของทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทาน ให้กระทำได้เฉพาะการชลประทานตาม

^๖ มาตรา ๘ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘

^๗ มาตรา ๘ ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘

ระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณทุกปีให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศรายงานการรับจ่ายเงินของทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทานในราชกิจจานุเบกษา

รายงานการรับจ่ายเงินตามวรรคสี่ เมื่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบแล้ว ให้ทำรายงานผลการตรวจสอบเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อเสนอรัฐสภาทราบ

มาตรา ๕ เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ถ้าไม่สามารถจะทำได้โดยวิธีอื่น ให้เจ้าของที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำใดมีสิทธิทำทางน้ำผ่านที่ดินของผู้อื่นได้ในเมื่อนายช่างชลประทาน ข้าหลวงประจำจังหวัด หรือนายอำเภอได้อนุญาตและกำหนดให้โดยกว้างรวมทั้งที่ทิ้งดินด้วยไม่เกินสิบเมตร แต่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำนั้นผ่าน

ในการที่จะให้อนุญาตและกำหนดทางน้ำนั้น ให้คำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำผ่าน และให้กำหนดให้ทำตรงที่ที่จะเสียหายแก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินนั้นน้อยที่สุด

หมวด ๒

การก่อสร้าง

มาตรา ๑๐ เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดๆ เพื่อทำงานสำรวจตรวจสอบอันเกี่ยวกับการชลประทานได้ในเมื่อได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบล่วงหน้าตามสมควร แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้น ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๑๐ ทวิ^๕

มาตรา ๑๑ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

ในการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง โดยมีได้มีการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและค่าอากรแสตมป์

มาตรา ๑๒^๖

มาตรา ๑๒ ทวิ^๗

หมวด ๓

การบำรุงรักษา

มาตรา ๑๓^๘ อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานให้เป็นเจ้าพนักงาน

^๕ มาตรา ๑๐ ทวิ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐

^๖ มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐

^๗ มาตรา ๑๒ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐

^๘ มาตรา ๑๒ ทวิ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐

^๙ มาตรา ๑๓ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๓

มีหน้าที่เก็บค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน หรือดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน คันคลอง ชานคลอง ทำนบ พนัง หมุดระดับหลักฐานหรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการชลประทานตามที่อธิบดีกำหนด การแต่งตั้งดังกล่าวให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการชลประทานในเขตนั้นด้วย

มาตรา ๑๓ ทวิ^{๑๑} เมื่อเห็นสมควรให้โอนการชลประทานหลวงในท้องที่ใดหรือในเขตโครงการชลประทานหลวงใด ให้เป็นการชลประทานส่วนราษฎร ก็ให้กระทำได้โดยออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตการชลประทานหลวงที่จะโอนไปนั้น เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศการโอนดังกล่าวแล้วให้ถือว่าชลประทานหลวงที่โอนไปนั้นเป็นการชลประทานส่วนราษฎรตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานราษฎรนับตั้งแต่วันที่ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาเป็นต้นไป

มาตรา ๑๓ ตริ^{๑๒} ให้เจ้าพนักงานซึ่งมีหน้าที่เก็บค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน หรือดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน คันคลอง ชานคลอง ทำนบ พนัง หมุดระดับหลักฐานหรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการชลประทาน มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตั้งผู้ควบคุมเรือ แพ ที่ผ่านหรือจะผ่านทางน้ำชลประทานให้หยุด หรือจอดเรือ แพ ในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ตรวจสอบค่าบำรุงทางน้ำชลประทานหรือหนังสือหรือใบอนุญาตเดินเรือในทางน้ำชลประทาน (๓) จับบุคคลขณะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๓ จัตวา^{๑๓} ในการปฏิบัติตามมาตรา ๑๓ ตริให้เจ้าพนักงานแสดงบัตรประจำตัว เมื่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องร้องขอ

บัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ เบญจ^{๑๔} ห้ามมิให้รถยนต์หรือเรือกลไฟเดินในทางน้ำชลประทานประเภท ๑ เว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น และห้ามมิให้รถยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท ๒ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

ใบอนุญาตรถยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท ๒ ให้ใช้ได้ถึงวันที่๓๑ ธันวาคม แห่งปีที่ออกใบอนุญาต

มาตรา ๑๔^{๑๕} รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดเงื่อนไขการใช้เรือ แพ ในทางน้ำชลประทานประเภท ๑ และประเภท ๒

(๒) วางระเบียบการขอและการอนุญาตเดินรถยนต์หรือเรือกลไฟในทางน้ำชลประทานประเภท ๑ และการขอและการออกใบอนุญาตเดินรถยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท ๒

^{๑๑} มาตรา ๑๓ ทวิ เพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗

^{๑๒} มาตรา ๑๓ ตริ เพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

^{๑๓} มาตรา ๑๓ จัตวา เพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

^{๑๔} มาตรา ๑๓ เบญจ เพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

^{๑๕} มาตรา ๑๔ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

(๓) กำหนดค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ไร่เรือ แพ ผ่านประตูน้ำ ประตูระบาย หรือผ่านบริเวณทำนบ หรือประตูระบายโดยทางสถานี ไม่เกินอัตราในบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัตินี้และยกเว้นค่าบำรุงทางน้ำชลประทานแก่เรือบางประเภท

(๔) กำหนดค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตเดินเรือยนต์หรือเรือกลไฟ รับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท ๒ เป็นรายปีไม่เกินอัตราในบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๕) กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีค. ท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๖) กำหนดเครื่องมือและวิธีที่จะใช้ในการจับสัตว์น้ำตลอดจนกำหนดเขตห้ามจับสัตว์น้ำในทางน้ำชลประทาน เพื่อป้องกันความเสียหายแก่การชลประทาน

มาตรา ๑๕^๕ เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน อธิบดีมีอำนาจดังต่อไปนี้

มาตรา ๑๖^๖ อธิบดีมีอำนาจห้าม จำกัดหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เรือ แพการใช้น้ำ การระบายน้ำหรือการอื่นในทางน้ำชลประทานประเภท ๔ โดยประกาศไว้ ณ ที่ชุมนุมชนในท้องถิ่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๑๗ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเทศมนตรีในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานมีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลองและทางน้ำชลประทานอันอยู่ในเขตท้องที่หรือเขตเทศบาลนั้น

มาตรา ๑๘ อธิบดีมีอำนาจยกเว้นการเก็บค่าชลประทานแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและเทศมนตรี ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ก่อน หรือผู้ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเทศมนตรีจะได้ระบุนามให้เป็นผู้ได้รับการยกเว้นแทนทั้งหมด หรือแต่บางส่วนในอัตรา ดังต่อไปนี้

ก. กำนัน และเทศมนตรีคนละห้าสิบไร่

ข. ผู้ใหญ่บ้าน คนละยี่สิบห้าไร่

มาตรา ๑๙ ในการขุดซ่อมทางน้ำชลประทาน ถ้าไม่มีที่ทิ้งมูลดิน ก็ให้มีอำนาจทิ้งมูลดินในที่ดินที่ใกล้เคียงได้ตามความจำเป็น แต่ทั้งนี้ถ้าทำให้เสียหายแก่พืชผลหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งมีอยู่ในขณะนั้นแล้ว ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๒๐ เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำ ระบายน้ำ หรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก ห้ามมิให้ผู้ใดปิดกั้นน้ำไว้ด้วยวิธีใดๆ จนเป็นเหตุไม่ให้น้ำไหลไปสู่ที่ดินใกล้เคียงหรือปลายทาง

ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูก ให้เปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้ตามที่จะกำหนดให้หรือจัดการเปิดเสียเองก็ได้ในการนี้เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจเข้าไปในที่ดินแห่งหนึ่งแห่งใด เพื่อตรวจและจัดการดังกล่าวแล้ว

มาตรา ๒๑ เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำหรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือ

^๕ มาตรา ๑๕ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๐๗

^๖ มาตรา ๑๖ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๐๗

ผู้ทำการเพาะปลูกบนพื้นที่ดินภายในบริเวณที่จะได้รับน้ำนั้นกระทำการหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่จะได้กำหนดให้ เพื่อกักน้ำนั้นไว้ไม่ให้ไหลไปเสียเปล่าจนเป็นเหตุให้ที่ดินข้างเคียงไม่ได้รับน้ำตามที่ควร

มาตรา ๒๒ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินรายใดไม่ปฏิบัติตามความที่บัญญัติในมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามความในมาตรา ๒๐ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๑ นอกจากจะถูกลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้แล้ว เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะจัดหาแรงงานเข้าทำแทน และคิดค่าจ้างแรงงานตามอัตราในท้องถิ่นจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นได้แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๓^{๓๓} ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก้วไข หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใด หรือทำการเพาะปลูก รุกกล้าทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนังวันแต่จะ ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีที่มีการฝ่าฝืน นอกจากที่ผู้ฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว เมื่อโจทก์ร้องขอก็ให้ศาลสั่งให้รื้อถอนสิ่งที่รุกกล้านั้นด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้สิ่งรุกกล้าพ้นไปจากทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลองหรือเขตพนังได้

มาตรา ๒๔ ถ้ามีต้นไม้ในที่ดินของผู้ใดรุกกล้าทางน้ำชลประทานหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้เหล่านั้นไปให้พ้นเสียได้

มาตรา ๒๕^{๓๔} ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอื่นเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทานวันแต่จะ ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนนอกจากที่ผู้ฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว เมื่อโจทก์ร้องขอก็ให้ศาลสั่งให้รื้อถอนสิ่งกีดขวางนั้นด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้สิ่งกีดขวางพ้นไปจากทางน้ำชลประทานได้

มาตรา ๒๖^{๓๕} ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทานหรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหล อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การชลประทาน วันแต่จะ ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายผู้ฝ่าฝืนนอกจากจะได้รับ โทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ศาลจะสั่งให้ปิดมคลองหรือทางน้ำนั้นมิให้น้ำรั่วไหลต่อไปก็ได้

เพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวในวรรคแรกปิดมทางน้ำนั้นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้น้ำรั่วไหลได้ต่อไป หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานจัดการได้ทันที และถ้าจำเป็นจะต้องใช้ที่ดินเพื่อการนี้ก็ให้มีอำนาจใช้ที่ดินริมคลองหรือริมทางน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายในการนี้รวมทั้งค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้ให้แก่เจ้าของที่ดิน ให้คิดเอาจากผู้ฝ่าฝืนทั้งสิ้น

^{๓๓} มาตรา ๒๓ แก้วไข โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๐๗

^{๓๔} มาตรา ๒๕ แก้วไข โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๐๗

^{๓๕} มาตรา ๒๖ แก้วไข โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๗

คลองหรือทางน้ำใดที่ทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหลอันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่การ

ชลประทานมาก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้เมื่ออธิบดีเห็นสมควรก็ให้มีอำนาจดำเนินการตามความในวรรคสองได้โดยอนุโลม

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์พาหนะลงไปในทางน้ำชลประทานประเภท ๑ และประเภท ๒ หรือเหยียบย่ำคันคลอง ชานคลอง หรือบริเวณสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน เว้นแต่ในที่ที่ได้กำหนดอนุญาตไว้หรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน

มาตรา ๒๘^{๒๐} ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ซากพืช เถ้าถ่าน หรือสิ่งปฏิกูลลงในทางน้ำชลประทานหรือทำให้น้ำเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูกหรือการบริโภค

ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำซึ่งทำให้เกิดเป็นพิษแก่น้ำตามธรรมชาติหรือสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำชลประทาน จนอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภค อุปโภค หรือสุขภาพอนามัย

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้ประตูน้ำฝาย เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ ปุม เสา หรือสายโทรศัพท์ที่ใช้ในการชลประทานเสียหายจนอาจเกิดอันตรายหรือขัดข้องแก่การใช้สิ่งทีกล่าวนั้น

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะทำให้เสียหายแก่คันคลอง ชานคลอง ทำบ พนัง หรือหุดระดับหลักฐานที่ใช้ในการชลประทาน

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะเป็นการกีดขวางแก่แนวทางที่ได้สำรวจไว้หรือเขตงาน หรือทำให้แนวทางที่ได้สำรวจไว้หรือหุดหมายแสดงเขตงานคลาดเคลื่อนหรือสูญหาย

มาตรา ๓๒^{๒๑} ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปิดหรือเปิดประตูน้ำเขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ ปุม หรือลากเส้นสาแหล่ในบริเวณตำบหรือประตูระบาย

มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้ผู้ใด นอกจากนายช่างชลประทานหรือผู้ที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนบรรดาส่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน

มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้ผู้ใดขุด ลอก ทางน้ำชลประทานอันจะทำให้เสียหายแก่การชลประทานหรือปิดกั้นทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

มาตรา ๓๕ เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดชักหรือใช้น้ำในทางน้ำชลประทานในเมื่อเห็นว่าจะเป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดการเสียหายแก่ผู้อื่น

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๖^{๒๒} ผู้ใดไม่ชำระค่าชลประทานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ออกตามความใน

^{๒๐} มาตรา ๒๘ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๘

^{๒๑} มาตรา ๓๒ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๑๓

^{๒๒} มาตรา ๓๖ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๘ (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบเท่าของค่าชลประทานที่ค้างชำระ

เมื่อผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้นำค่าชลประทานที่ค้างชำระ และเงินเพิ่มอีกหนึ่งเท่าของค่าชลประทานดังกล่าวมาชำระแก่เจ้าพนักงานภายในเวลาที่เจ้าพนักงานกำหนดไว้แล้ว ให้ยกเว้นโทษในคดีนั้นเสีย

มาตรา ๓๖ ทวิ^{๓๓} ผู้ใดไม่ชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา ๑๔ (๓) ต้องระวางโทษปรับเป็นจำนวนสองเท่าของอัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่พึงชำระ

เมื่อผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้นำค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่พึงชำระและเงินเพิ่มอีกร้อยละห้าสิบของค่าบำรุงทางน้ำชลประทานดังกล่าวมาชำระแก่เจ้าพนักงานภายในเวลาที่เจ้าพนักงานกำหนดไว้แล้ว ให้ยกเว้นโทษในคดีนั้นเสีย

มาตรา ๓๖ ตริ^{๓๔} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๓ เบื้อง มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา ๑๔ (๑) หรือ (๖) หรือฝ่าฝืนข้อห้าม ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขตามมาตรา ๑๕ (๓) หรือมาตรา ๑๖ หรือฝ่าฝืนคำสั่งตามมาตรา ๑๓ ตริ(๑) มาตรา ๒๐ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗^{๓๕} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘^{๓๖} ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งซึ่งออกตามความในมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๓๕ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๓๙^{๓๗} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ มีความผิดต้องระวางโทษปรับเรียงตามตัวสัตว์ตัวละห้าบาทขึ้นไป แต่ไม่เกินตัวละห้าสิบบาท

ถ้าเป็นกรณีที่มีผู้นำจับผู้กระทำความผิด ให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาล ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายสินบนแก่ผู้นำจับถึงหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับที่ชำระต่อศาล แต่ถ้าคดีถึงที่สุดโดยคำสั่งของ

พนักงานผู้มีหน้าที่สอบสวนและเปรียบเทียบคดีอาญา ให้พนักงานเปรียบเทียบดังกล่าวจ่ายเงินสินบนจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระแก่ผู้นำจับถึงหนึ่ง และในกรณีที่มีผู้นำจับหลายคน ให้แบ่งเงินสินบนนั้นให้ได้รับคนละเท่าๆ กัน

มาตรา ๔๐^{๓๘} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๘ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๔๑^{๓๙} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปีหรือทั้งปรับทั้งจำ

^{๓๓} มาตรา ๓๖ ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

^{๓๔} มาตรา ๓๖ ตริ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

^{๓๕} มาตรา ๓๗ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๕

^{๓๖} มาตรา ๓๘ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^{๓๗} มาตรา ๓๙ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^{๓๘} มาตรา ๔๐ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^{๓๙} มาตรา ๔๑ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๔๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

บัญชี ก อัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำ
ผ่านประตูน้ำ ประตูระบาย หรือผ่านบริเวณทำนบ หรือประตูระบายโดยทางสายน้ำ^{๓๐}

ผ่านประตูน้ำ ประตูระบาย หรือผ่านบริเวณทำนบหรือประตูระบายโดยทางสถานี^{๒๑๑}

เลขที่	รายการ	อัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน ครึ่งละ	
		บาท	สต.
๑.	เรือยนต์ หรือเรือกลไฟ		
	(๑) ขนาดกว้างไม่เกิน ๑ เมตร คิดตามความยาวของเรือ อัตราเมตรละ	๑	-
	(๒) ขนาดกว้างเกิน ๑ เมตร แต่ไม่เกิน ๒ เมตร คิดตามความยาวของเรือในอัตราเมตรละ	๑	๕๐
	(๓) ขนาดกว้างเกิน ๒ เมตร คิดตามความยาวของเรือในอัตราเมตรละ	๒	-
	เศษของเมตรถ้าถึงครึ่งให้นับเป็น ๑ เมตร ถ้าต่ำกว่าให้ปัดทิ้ง		
๒.	เรือชนิดอื่น ๆ นอกจากเรือยนต์และเรือกลไฟ		
	(๑) ขนาดกว้างไม่เกิน ๑.๕๐ เมตร ลำละ	-	๕๐
	(๒) ขนาดกว้างเกิน ๑.๕๐ เมตร แต่ไม่เกิน ๒ เมตร ลำละ	๑	-
	(๓) ขนาดกว้างเกิน ๒ เมตร แต่ไม่เกิน ๒.๕๐ เมตร ลำละ	๑	๕๐
	(๔) ขนาดกว้างเกิน ๒.๕๐ เมตร แต่ไม่เกิน ๓ เมตร ลำละ	๒	-
	(๕) ขนาดกว้างเกิน ๓ เมตร แต่ไม่เกิน ๓.๕๐ เมตร ลำละ	๔	-
	(๖) ขนาดกว้างเกิน ๓.๕๐ เมตร แต่ไม่เกิน ๔ เมตร ลำละ	๖	-
	(๗) ขนาดกว้างเกิน ๔ เมตร แต่ไม่เกิน ๕ เมตร ลำละ	๘	-
	(๘) ขนาดกว้างเกิน ๕ เมตร แต่ไม่เกิน ๖ เมตร ลำละ	๑๐	-

^{๒๑๑} บัญชี ก. อัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำ มท. ผ่านประตูน้ำ ประตูระบาย หรือผ่านบริเวณทำนบหรือประตูระบาย โดยทางสถานี แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๘

(๕) ขนาดกว้างเกิน ๖ เมตร คิดอัตราเพิ่มขึ้นเมตรละ
เศษของเมตรสำหรับ (๕) ถ้าถึงครึ่งให้นับเป็น ๑ เมตร
ถ้าต่ำกว่าให้ปัดทิ้ง

เลขที่	รายการ	อัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน ครั้งละ	
		บาท	สต.
๓.	แพต่าง ๆ ตารางเมตรละ เศษของตารางเมตร ถ้าถึงครึ่งให้นับเป็น ๑ ตารางเมตร ถ้าต่ำกว่าให้ปัดทิ้ง	-	๒๕
๔.	อัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานตาม ๑, ๒, และ ๓. นี้เป็นอัตราปกติ ใช้เรียกเก็บสำหรับเรือหรือแพที่ผ่านในเวลาที่ยังราชการได้กำหนดไว้ ถ้าจะขอผ่านนอกเวลาที่ทางราชการได้กำหนดไว้ ให้เรียกเก็บค่าบำรุง ทางน้ำชลประทานเป็นสามเท่าของอัตราปกติ		

**บัญชี ข. อัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจาก
ผู้รับใบอนุญาตเดินเรือยนต์หรือเรือกลไฟที่เดินรับจ้างขนส่ง
คนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท ๒^[๑๑]**

เรือยนต์หรือเรือกลไฟที่เดินรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้า หรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำ
ชลประทานประเภท ๒ เป็นรายปี แรงแม้ละ ๒๕ บาท

บัญชี ค. อัตราค่าธรรมเนียม^[๑๒]

ลำดับ	รายการ	อัตราค่าธรรมเนียม		หมายเหตุ
		บาท	สต.	
๑.	ใบสำคัญวัดเรือ	๕	-	
๒.	บัตรยกเว้นค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน ตามมาตรา ๑๔ (๓)	๑	-	
๓.	ใบแทนใบอนุญาต	๕	-	

^[๑๑] บัญชี ข. อัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตเดินเรือยนต์หรือเรือกลไฟที่เดินรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือ
รับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท ๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

^[๑๒] บัญชี ค. อัตราค่าธรรมเนียม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗^[๑๓]

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งประกาศใช้อยู่ในขณะนี้ ยังมีข้อความขาดตกบกพร่องอยู่หลายประการไม่เหมาะสมแก่การดำเนินงาน และการควบคุมการชลประทานหลวง ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นการเหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้น

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗^[๒๔]

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันนี้ กิจการชลประทานได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น เพื่อให้ได้ผลตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ แต่ปรากฏว่า บทบัญญัติบางมาตราแห่งกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสมแก่การดำเนินงานก่อสร้าง การบำรุงรักษา และการควบคุม ตลอดจนอัตราโทษ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่พอเพียงที่จะใช้ในการระงับปราบปรามผู้กระทำความผิดให้ได้ผลอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๔๖ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕^[๒๕]

ข้อ ๓ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการชลประทานอันเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้สำเร็จลุล่วงไปโดยเร็ว

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘^[๒๖]

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันนี้กิจการชลประทานได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น นอกจากการใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมแล้วมีการใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานเพื่อกิจการโรงงาน การประปา การอุตสาหกรรม และกิจการอื่นด้วย แต่ปรากฏว่าบทบัญญัติบางมาตราแห่งกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่อาจเรียกเก็บค่าชลประทานจากผู้ประกอบกิจการ โรงงาน การประปา และกิจการอื่นเป็นการตอบแทนได้กับเพื่อประโยชน์แก่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวกับการชลประทาน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น

[๒๔] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๑/ตอนที่ ๖๔/หน้า ๑๔๘๓/๑๒ ตุลาคม ๒๔๘๗

[๒๕] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑/ตอนที่ ๑๒๔/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๗

[๒๖] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๘/ตอนที่ ๗๖/ฉบับพิเศษ หน้า ๓/๑๒ พฤษภาคม ๒๕๑๕

[๒๗] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒/ตอนที่ ๓๓/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐^[๒๗]

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๖ พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตบริเวณที่ดินที่คิดว่าจะเวนคืน และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดการก่อสร้างการชลประทานเป็นการชลประทานที่เร่งด่วน ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ให้คงใช้บังคับได้ตามอายุของพระราชกฤษฎีกานั้น การเวนคืนและการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงที่ได้ปฏิบัติไปแล้วก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นอันใช้ได้ แต่การดำเนินการต่อไปให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ บางอย่างไม่เหมาะสมและเข้าชื้อนกับบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้ปรับปรุงใหม่แล้ว สมควรยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

 แนวข้อสอบ พระราชบัญญัติ การชลประทานหลวง พ.ศ. 2585
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5. พ.ศ. 2530

1. ข้อใดให้ความหมาย “การชลประทาน” ได้ดีที่สุด
- ก. การระบายน้ำให้มีใช้อย่างทั่วถึง
  - ข. การกักเก็บ ระบายน้ำเพื่อการเกษตรกรรม
  - ค. กิจกรรมที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำ
  - ง. การป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ

ตอบ ค.

2. เขตที่ดินที่ทำการเพาะปลูกซึ่งจะได้รับประโยชน์จากการชลประทาน คือความหมายของ...
- ก. เขตชลประทาน
  - ข. เขตงาน
  - ค. ทางน้ำชลประทาน
  - ง. เขตเกษตรกรรม

ตอบ ก.

3. ใครเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
- ก. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
  - ข. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
  - ค. อธิบดีกรมชลประทาน
  - ง. สำนักราชเลขาธิการ

ตอบ ข.

4. เจ้าพนักงานผู้เป็นหัวหน้าควบคุมการก่อสร้างหรือการบำรุงรักษาการชลประทาน คือความหมายของ
- ก. เจ้าพนักงานชลประทาน
  - ข. วิศวกรเครื่องกล
  - ค. นายช่างชลประทาน
  - ง. เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน

ตอบ ค.

5. ทางน้ำชลประทาน แบ่งออกเป็นกี่ประเภท
- ก. 2 ประเภท
  - ข. 3 ประเภท
  - ค. 4 ประเภท
  - ง. 5 ประเภท

ตอบ ค.

6. ทางน้ำที่สงวนใช้ในการชลประทาน เป็นทางน้ำประเภทใด
- ก. ประเภท 1
  - ข. ประเภท 2
  - ค. ประเภท 3
  - ง. ประเภท 4

ตอบ ค.

7. ใครมีอำนาจใช้พื้นที่ดินที่ปราศจากสิ่งปลูกสร้างซึ่งอยู่ในเขตการชลประทานได้เป็นครั้งคราวตามระยะเวลาที่กำหนด
- ก. เจ้าพนักงานชลประทาน
  - ข. นายช่างชลประทาน
  - ค. อธิบดีกรมชลประทาน
  - ง. วิศวกรชลประทาน

ตอบ ข.

8. ในการใช้พื้นที่ดินที่ปราศจากสิ่งปลูกสร้างซึ่งอยู่ในเขตการชลประทานเป็นครั้งคราวตามระยะเวลาที่จำเป็นแก่การชลประทาน ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้น ทราบล่วงหน้ากี่วัน

ก. ไม่น้อยกว่า 30 วัน

ข. ไม่น้อยกว่า 15 วัน

ค. ไม่น้อยกว่า 10 วัน

ง. ไม่น้อยกว่า 7 วัน

ตอบ ง.

9. ใครมีอำนาจเรียกเก็บค่าชลประทานจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทานหรือจากผู้นำน้ำจากทางน้ำชลประทาน

ก. นายช่างชลประทาน

ข. อธิบดีกรมชลประทาน

ค. รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพ.ร.บ.นี้

ง. ฝ่ายการเงินและบัญชีกรมชลประทาน

ตอบ ค.

10. อัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทาน หรือจากผู้นำน้ำเพื่อเกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน ให้เรียกเก็บได้เท่าใด

ก. ไม่เกินไร่ละ 15 บาท

ข. ไม่เกินไร่ละ 10 บาท

ค. ไม่เกินไร่ละ 5 บาท

ง. ไม่เกินไร่ละ 3 บาท

ตอบ ค.

11. อัตราค่าชลประทานสำหรับการใช้น้ำเพื่อกิจการ โรงงาน การประปา หรือกิจการอื่น ให้เรียกเก็บเท่าใด

ก. ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละ 1 บาท

ข. ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละ 75 สตางค์

ค. ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละ 50 สตางค์

ง. ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละ 25 สตางค์

ตอบ ค.

12. ค่าชลประทานที่เก็บได้ตามมาตรา 8 ให้นำส่งใคร

ก. กองทุนเงินทดรองจ่ายกรมชลประทาน

ข. บัญชีทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทาน

ค. กระทรวงการคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดิน

ง. อธิบดีกรมชลประทาน

ตอบ ข.

13. การใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทาน ให้กระทำได้เฉพาะการชลประทานตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบจาก.....ภายในกำหนด.....วันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณทุกปี

ก. โดยความเห็นชอบจากอธิบดีกรมชลประทาน ภายในกำหนด 120 วัน

ข. โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ภายในกำหนด 90 วัน

ค. โดยความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรี ภายในกำหนด 120 วัน

ง. โดยความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายในกำหนด 90 วัน

ตอบ ข.

14. ....มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน ให้เป็นเจ้าพนักงาน

มีหน้าที่เก็บค่าบำรุงทางน้ำชลประทานหรือดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน คั้นคลอง ชานคลอง ทำนบ พนัง หมุดระดับหลักฐาน หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการชลประทาน

- ก. นายกรัฐมนตรี
- ข. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ค. อธิบดีกรมชลประทาน
- ง. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

ตอบ ค.

15. การโอนชลประทานในท้องที่ใดหรือในเขตโครงการชลประทานหลวงใดให้เป็นการชลประทานส่วนราษฎร ให้กระทำได้โดยออกเป็น

- ก. กฎหมายกำหนดเขตการชลประทานหลวงที่จะโอนไป
- ข. พระราชกำหนดกำหนดเขตการชลประทานหลวงที่จะโอนไป
- ค. พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตการชลประทานหลวงที่จะโอนไป
- ง. หนังสือกำหนดเขตการชลประทานหลวงที่จะโอนไป

ตอบ ค.

16. ข้อใดมิใช่อำนาจของรัฐมนตรีตาม พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ. 2485

- ก. กำหนดค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน
- ข. วางระเบียบการขอและการอนุญาตเดินเรือยนต์
- ค. ปิด กั้น หรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน
- ง. กำหนดเงื่อนไขการใช้เรือ แพ

ตอบ ค.

17. ข้อใดเป็นอำนาจของอธิบดี เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน

- ก. ปิด กั้น หรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน
- ข. ชูดลอก ซ่อม หรือตัดแปลงแก้ไขทางน้ำชลประทาน
- ค. ห้าม จำกัด หรือกำหนดเงื่อนไขในการนำเรือ แพ ผ่านทางน้ำชลประทาน
- ง. ถูกทุกข้อ

ตอบ ง.

18. ใครมีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลอง และทางน้ำชลประทานอันอยู่ในเขตท้องที่หรือเขตเทศบาลนั้น

- ก. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- ข. เทศมนตรีในท้องที่
- ค. นายช่างชลประทาน
- ง. ถูกเฉพาะข้อ ก. และ ข้อ ข.

ตอบ ง.

19. ใครมีอำนาจยกเว้นการเก็บค่าชลประทานแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเทศมนตรี

- ก. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ข. อธิบดีกรมชลประทาน
- ค. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
- ง. สำนักนายกรัฐมนตรี

ตอบ ข.

20. ข้อใดกล่าวถูกต้องในการเก็บค่าชลประทานสำหรับผู้ได้รับการยกเว้นแทนทั้งหมดหรือแต่บางส่วน
- ก. กำหนด และเทศมนตรี คนละ 50 ไร่ ส่วนผู้ใหญ่บ้าน คนละ 25 ไร่
  - ข. กำหนด และเทศมนตรี คนละ 25 ไร่ ส่วนผู้ใหญ่บ้าน คนละ 20 ไร่
  - ค. กำหนด และเทศมนตรี คนละ 15 ไร่ ส่วนผู้ใหญ่บ้าน คนละ 20 ไร่
  - ง. กำหนด และเทศมนตรี คนละ 10 ไร่ ส่วนผู้ใหญ่บ้าน คนละ 5 ไร่

ตอบ ก.

21. ใครมีอำนาจที่จะสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน เปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้
- ก. เจ้าพนักงานกรมชลประทาน
  - ข. นายอำเภอ
  - ค. ผู้ทำการแทนนายอำเภอ
  - ง. ถูกทุกข้อ

ตอบ ง.

22. ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากใคร
- ก. อธิบดีกรมชลประทาน
  - ข. รัฐมนตรีรักษาการ
  - ค. นายช่างชลประทาน
  - ง. ไม่มีข้อใดถูก

ตอบ ค.

23. ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่น ที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหล อันก่อให้เกิดการเสียหายแก่การชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากใคร
- ก. อธิบดี หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
  - ข. นายช่างชลประทาน
  - ค. รัฐมนตรีรักษาการ
  - ง. สำนักนายกรัฐมนตรี

ตอบ ก.

24. ผู้ใดไม่ชำระค่าชลประทานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา 8 (3) หรือ (4) ต้องระวางโทษเท่าใด
- ก. ปรับไม่เกิน 15 เท่าของค่าชลประทานที่ค้างชำระ
  - ข. ปรับไม่เกิน 10 เท่าของค่าชลประทานที่ค้างชำระ
  - ค. ปรับไม่เกิน 5 เท่าของค่าชลประทานที่ค้างชำระ
  - ง. ปรับไม่เกิน 3 เท่าของค่าชลประทานที่ค้างชำระ

ตอบ ข.

25. ผู้ใดไม่ชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา 14 (3) ต้องระวางโทษปรับเท่าใด
- ก. ปรับเป็นจำนวน 10 เท่าของอัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่พึงชำระ
  - ข. ปรับเป็นจำนวน 5 เท่าของอัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่พึงชำระ
  - ค. ปรับเป็นจำนวน 3 เท่าของอัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่พึงชำระ
  - ง. ปรับเป็นจำนวน 2 เท่าของอัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่พึงชำระ